

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Duh in disciplina

Naša Strokovna komisija je na svoji zadnji seji vpostavila ustanovo, ki je za današnje čase bolj potrebna, kot vse drugo. Izvolila je tročlansko disciplinsko komisijo z nalogom, preiskati vsak slučaj nediscipline, ki bi se v strokovnem pokretu dogodil in izreči svoj pravdorek.

Živimo v časih presnavljanja vseobčih dobrin. Nahajamo se na prelomu dveh dob, ko postajajo marsikateri lastnosti, ki so bile še do včeraj kreposti, danes že slabosti in mnogo tega, kar se je smatralo še včeraj za slabost, postaja neizbežna vrлина. Svet išče novih vzorov, novih poti k večnostnemu cilju — življenju, vrednemu človeškega dostojanstva.

Pri tako velikem previranju sil in menjavi pozicij obstojajo za vse organizacije, v katerih delujejo množice, velike nevarnosti razkroja, anarhije in končnega razpada. Zato je ustanovitev aparata, ki bo trdo povezal naše vrste, da se ne bodo razhajale, temveč enotno korakale po novih poteh, najvažnejše, kar se je moglo v tem času ustanoviti.

Naša dolžnost je sedaj odmeriti temu aparatu pravi delokrog in mu poskrbeti vsa potrebna sredstva, da bo lahko brezhibno funkcioniral. Paziti moramo, da bosta dva temelja, na katerih mora sloneti vsak zdrav pokret, v pravilnem medsebojnem razmerju, čeravno na prvi pogled izgleda, da se drug drugega izključujeta. Duh in disciplina morata najti pravi delokrog, morata biti drug drugemu v oporo in ne drug drugemu v napotje. Ta rešitev ni tako lahka, kakor na prvi pogled izgleda. Za gojenje duha je treba mnogo diskusij, mnogo predavanj, z eno besedo — mnogo govorenja. Disciplina je pa v svojih skrajnih posledicah, baš nasprotstvo vsemu temu. Disciplina pomeni poslušnost in te po navadi vse tam primanjkuje, kjer vlada mnogo razpravljanja in diskusij.

Na svetu imamo prav mnogo vzorov, zlasti pri latinskih narodih, ko je skoraj nemogoče uvesti kako disciplino baš radi tega, ker misli vsak s svojo glavo in ni pripravljen izvajati kakih sklepov, pri katerih tudi sam ni sodeloval, ki jih ne razume ali ki se mu zde celo nepravilni. Italijani in Španci so tipični predstavniki ljudi, ki se skoro ne dajo prostovoljno disciplinirati. Zato tudi usoda teh dveh ljudstev ni rožnata. Italijani so pritirani do uvedbe diktature, ki v skrajni posledici ni nič drugega, kakor uvedba strahovne discipline. Španci, s svojim tipičnim anarho-sindiklizmom, bi se bili pa vse lažje uprli generalski kliki, če bi se ji bili v disciplinirani akciji postavili nasproti. Koliko žrtev bi bilo prihranjenih, koliko manj mater bi objokovalo svoje sinove in žen svoje može, se v številkah ne da reči, na vsak način so pa velike.

Nasprotno imamo pa pri Nemcih nepobiten dokaz, da je tudi sama disciplina, če je pritirana do absurda, škodljiva in ubijajoča. Kar spomnimo se na one dni, ko je g. Hitler šel prevzel oblast v Nemčiji in pričel razdirati prve svobodne delavske ustanove. V tistem trenutku je imel delavski pokret še vedno grandiozno moč 11 milijonov pristašev. Ni dvoma, da bi bila ta sila preukrenila fašizem na rakovo pot, če bi se bila postavila v afont. Toda voditelji te velike sile se niso upali. Po veliki večini so bili to možje starejših letnikov s sivimi bradami, ki so v svoji mladosti z občudovanjem vrednim pogumom ustvarili delavski pokret in

mu služili s požrtvovalnostjo, ki skoraj nima primere v človeški zgodovini, ali bili so že ostareli in izčrpani in se niso mogli postaviti po robu mladinskemu divjaštvu nacionalnega socializma. Bili so preveč ljudje in premalo borci, da bi se upali prevzeti nase odgovornost za žrtve, ki bi bile v takem velikem boju padale. Saj so padale vseeno in še veliko več in še težje, kakor bi bile sicer, pa kar je najbolj mučno, brez upa na zmago. Pa to ni tu tako važno. Za našo razpravo je važno pokazati, da vsled silne discipline, ki je vladala v nemškem delavskem pokretu se tudi mlajši element ni upal, vsaj še v zadnjem trenutku, strgati na sebe vodstvo pokreta in udariti po barbarih. Sto tisoče mladih ljudi je čutilo, da je prišel čas, ko se brez borbe ne bo dalo ohraniti človeških dobrin. In milijoni delavcev bi jim bili sledili, toda kamenita disciplina, ki je vladala v njihovih vrstah, je preprečila, ta edino zveličavni korak. Morda bi bili delavci vseeno potolčeni (v Asturiji so bili pred tremi leti tudi) toda ostal bi bil plamen odpora, ki bi se bil moral trenutno skriti pod pepel, toda v zgodovini človeštva se vedno zopet povrača čas, ko plamen, skrit pod pepelom, z vso silo zopet zagori.

Inteligenten bralec bo spoznal, da nismo navedli ta dva primera zato, da bi kritikalili, ker sodba o teh stvarih ni podana nam. Navedli smo jih samo, da pokažemo, kako važno je najti duhu in disciplini sporeden delokrog.

Ko bo naša disciplinska komisija presojala posamezne slučaje, ki ji bodo javljeni, bo morala to sporednost najti in vpoštevati. Vsako dejanje, katerega bo obravnavala, bo morala najprvo določiti, v katerem času je bilo napravljeno. Važne so tri dobe: čas pred akcijo, čas v akciji in čas po akciji. V pokretilih, ki se jih udeležujejo velike množice, mora biti v času pred akcijo podana absolutna možnost, da vsak član organizacije lahko pove svoje mnenje, kako naj se akcija izpelje. V tem času mora biti zagotovljena absolutna svoboda diskusije. Seveda mora biti diskusija dostojna, namenjena stvari in ne osebam. Vodstvo organizacije mora brezpogojno zaščititi svobodo besede vsakomur, pa naj zastopa še tako protivno mnenje. Modro vodstvo bo iz teh diskusij črpalo nauke in izmerilo moč svojih vrst, da si ne bo stavilo niti premajhnih, niti prevelikih nalog. Potem je ta doba zaključena in vodstvo sklene akcijo. Med akcijo mora biti vsaka diskusija strogo prepovedana. V tej dobi govori samo vodstvo in odreja, članstvo pa posluša in izvršuje. Potem pa pride tretja doba, ko je akcija končana in ko je zopet čas, da se porazgovorimo, kaj smo pravilno izpeljali, kaj je šepalo; to vse z edinim namenom, učiti se iz napak, da jih prihodnjič ne bomo storili.

Disciplinska komisija, ki bo imela raziskavati nekaj primerov nediscipline iz zadnje tekstilne stavke, bo morala, če hoče zadeti v črno, upoštevati ta kriterij. Ona se ne sme spuščati v dolgovezno razglabljanje, ali se je kak član iz nevednosti pregrešil, ali vsled zapeljivosti, ali je mogoče celo agent-provokater. Mi nimamo aparata, da bi sodili o moralnih činjenicah in iskali olajševalne in obtežilne okoliščine. Če bi to hoteli, bi morali ustanoviti redno sodišče z vsem kolosalnim aparatom, ki ga ima sodišče na razpolago. Za nas

je važen le obstoj discipline. Če je kak član, pred akcijo ali po akciji, diskutiral o tej ali oni odredbi vodstva, zato ne sme biti kaznovan, nasprotno še pohvaljen, da je s svojimi najboljšimi močmi pomagal iskati pravilno pot. Kaznovan more in mora biti le tisti, ki mu je eventuelno preprečeval svobodo besede, pa naj bo to kdorkoli hoče. Nad duhom pokreta ne pustimo nikakršnih nasilstev! Če je pa kdo obtožen, da v akciji ni izvršil poverjene mu naloge in ni vse storil, da se ukrep vodstva izvede, se pa zopet ne sme nič ciniti. Vprašati ga je le treba, ali je vedel za ukrep vodstva ali ne. Če zanj ni vedel in se mu ne more dokazati, da je vedel, ne more biti obsojen. Če je zanj vedel in se mu to

lahko dokaže, potem je kriv in mora biti eliminiran. Mora biti eliminiran na tak način, da bo to vsem znano, da bo to vzgojno vplivalo, da se taki slučaj prihodnjič ne bodo ponavljali.

Našemu pokretu ne manjka dobrega, požrtvovalnega in kremenitega članstva. Ne manjka tudi discipline, če zna vodstvo postopati tako, kakor smo zgoraj opisali. Treba je le, enkrat za vselej, začrtati ta zakon slehernemu v dušo in srce in ga izvajati trdo in neupogljivo, pa bodo naše organizacije pomenile moč, okoli katere se bo zbralo vse človeško in plemenito in, ki bo tudi nasprotniku vlivala spoznanje spoštovanja in respekta.

Obrov.

Aktualni problemi in Savez metalških radnika Jugoslavije

Sklepi plenarne seje centralnega odbora zveze.

Centralni odbor SMRJ je po poročilu tajništva in nadzornega odbora o delu izvršnega odbora od zadnje seje plenuma po temeljiti razpravi članov centralne uprave na seji 11. in 12. oktobra 1936 v Zenici in Sarajevu soglasno sklenil:

1. Odobrava se delo izvršnega odbora ter sprejema poročilo nadzornega odbora za dobo od zadnjega plenuma na znanje.

O »enotni fronti«.

2. Centralni odbor zavrača odločno idejo »enotne fronte«, naj pride od katerekoli strani, uspehe glede delavske zaštite in socialne politike pa vidi le v okrepitvi aktivnosti celokupnega zveznega članstva, zveze in vsega razrednega delavskega gibanja. Poziva vse podružnice, da se v svojem delovanju ravna po teh navodilih ter prenehajo z vsakršnim delovanjem v nasprotnem zmislu; SMRJ kot razredna organizacija mora odločno nastopati proti vsakršnemu cepljenju delavcev na plemenske, strankarskopolične in verskopolične grupacije in ne sme s sodelovanjem z njimi podpirati takega razdirajočega in cepajočega dela med delavstvom in ne s prakso oznanjevanja »enotne fronte« tolerirati.

Red in disciplina v gibanju.

3. Centralni odbor ponavlja sklep plenuma 17. in 18. avgusta 1935 v Ljubljani in pozivlje izvršni odbor, da posebno pazi na red in disciplino v gibanju, da prepreči tendence, ki bi ovirale aktivnost zveze za izboljšanje položaja kovinarskih delavcev ali za legalnost zveze bile slabe.

4. Izvršni odbor naj preišče primernost aktivnosti v posameznih tarifnih gibanjih ljubljanskega sekretarijata ter po potrebi sklene za to oblast in razvoj gibanja koristne ukrepe.

5. Izvršni odbor naj posveti pažnjo delu uprave jeseniške podružnice ter ukrene vse, če treba z izpremembo podružnice uprave, da podružnica ostane na pravi poti. Centralni odbor dalje sklene:

da upravlja z zvezno imovino izvršni odbor (centralna uprava), katere poslovanje nadzira nadzorni odbor v zmislu pravil zveze in kakor je bil doslej običaj. Zaraditega odpade predlog jeseniške podružnice, da se za vinkulacijo denarja voli poseben odbor.

Za čimvečjo aktivnost posamezne edinice v gibanju.

6. Izvršni odbor naj v sporazumu s sodruži v Zagrebu in po prejšnjem

sporazumu s prizadetimi podružnicami reši vprašanje večje aktivnosti zagrebskega oblastnega tajništva.

7. Centralni odbor ugotavlja: da je tudi v minulem letu SMRJ pokazal zopet velik napredek v vseh oblastih svojega delovanja. Izvršni odbor bo vsem podružnicam predložil sporedni pregled za minule mesece, sicer za dobo devetih mesecev minulega in tega leta:

a) pregled povprečja članskih prispevkov po podružnicah;

b) koliko članov je pristopilo v kakem kraju in oblasti;

c) koliko je bilo stavk in tarifnih gibanj, s kolikimi člani in s kakšnim uspehom po krajih in oblastih;

d) stanje članstva po posameznih krajih.

Ti podatki naj služijo podružnicam kot pobuda za izvrševanje sklepov plenuma od 17. in 18. avgusta 1935, da vsi moški člani prestopijo v I. članski razred ter da se poživijo agitacija za povečanje števila članov.

Skrb za nezaposlene.

8. Centralni odbor poziva podružnice in članstvo k izvedbi sklepov glede snovanja fondov za podpiranje nezaposlenih kovinarskih delavcev.

Red in disciplina v gibanju kot celoti.

Centralni odbor SMRJ nalaga izvršnemu odboru:

1. Da od pristojnih forumov gibanja zahteva, da bodo vse sestavne organizacije URSSJ-a vršile svoje statutarne obveze napram celoti gibanja.

2. Da od vseh forumov NRSSJ-a zahteva točno izvajanje sklepov sarajevskega URSSJ-ovega kongresa. V koliko bi izvršni odbor SMRJ opazil, da so kake določbe sarajevskega kongresa zastarele, se pooblašča, da zahteva sklicanje izrednega URSSJ-ovega kongresa.

3. Centralni odbor SMRJ zahteva, da izvršni odbor URSSJ-a sestavne organizacije, ki bi po svojem delu stopale na napačno pot, izključijo iz celine gibanja.

O tarifnih gibanjih.

Centralni odbor SMRJ na plenarni seji 11. in 12. oktobra 1936 v Sarajevu potrjuje sklepe plenuma 17. in 18. avgusta 1935, in sicer: konstatacij pod točkami 1, 3, 4, 5 in sklepe pod točkami 1—6. Centralni odbor ugotavlja:

Motivi delavskih gibanj.

1. Da je bil velikim in množinskim gibanjem delavcev v tem letu

povod nizki življenjski standard delavcev in gibanje delavcev, ki se je pojavilo s poživelo gospodarsko delavnostjo v zvezi z poživljenjem vojne industrije tudi v vseh drugih deželah. Tarifna gibanja delavska so se pojavila torej kot izraz nujne samobrambe delavskih množic ter so imela v gospodarskem poživljenju objektivne pogoje za uspehe in so bila s stališča širših splošnodružabnih interesov koristnega vpliva.

Uspehi so delni.

2. Vse številne stavke in tarifna gibanja, za katere je SMRJ žrtvoval tudi mnogo energije in materialnih sredstev, so deloma uspela in izboljšala položaj delavcev in to v centrih gospodarskega življenja, dočim je položaj množice delavcev, ki so na periferiji, ostal še vedno nenavadno težak, ker še niso v zadostni meri organizirani.

Val draginje ogroža dosežene pridobitve.

3. Porast draginje življenjskih potrebščin na celi črti in zlasti v glavnih centrih, ki se pojavlja zaradi povečanega izvoza z ozirom na slabo žetev v inozemstvu, je vedel do ponovnega poslabšanja delavskega položaja. Realne mezde, povišane v minulih bojih, so zaradi porasta cen brez učinka in priboljški doseženi s tarifnimi boji so v glavnem zopet izgubljeni. Moralno je absolutno opravljena težnja delavstva, da se mezde zopet dvignejo in je take težnje treba podpreti na celi črti.

Brez organizacije ni uspehov.

4. Tarifna gibanja in stavke delavcev ne morejo imeti uspehov, če delavci niso dovelj organizirani in če je njihova organizacija številčno in finančno slaba. Zato opozarja centralni odbor SMRJ vse podružnice in članstvo:

a) na potrebo žive propagande med delavci za okrepitev zveze, da bo razširjena in krepka na teritoriju cele države,

b) na potrebo, da se normalizirajo članski prispevki s tem, da prestopijo vsi moški člani v I. razred.

Resnico proti obrekovanjem.

5. Centralni odbor najodločneje zavrača insinacije iz vrst delodajalcev, da so delavska tarifna gibanja v tem letu bila politična; to insinucijo najbolje pobija dejstvo, da je bila cela vrsta tarifnih gibanj završčenih brez stavk — kjer so delodajalci pokazali količjak dobre volje, da se pogajajo z delavskimi organizacijami ter sprejmejo kolektivno pogodbo. Centralni odbor zahteva od oblasti svobodo za delavce v boju za sklepanje kolektivnih pogodb, ki imajo namen, da se dvigne življenjski standard široke delavske množice, ter da bodo sklenjene kolektivne pogodbe zaščitene po zakonu ter obvezne za vsa druga podjetja, kjer obstojajo take pogodbe.

Sklenitev in čuvanje kolektivnih pogodb.

6. Centralni odbor SMRJ ni in ne bo odobral stavk zaradi stavk ter priporoča izvršnemu odboru, da delavce ščiti pred destruktivnimi, brezcilnimi in zanje škodljivimi akcijami.

7. Priporoča se izvršnemu odboru, da po vseh svojih organih pazi na ohranitev in izvajanje tarifnih in kolektivnih pogodb ter izrabljuje vsako priliko za sklepanje novih kolektivnih in tarifnih pogodb.

8. Centralni odbor opozarja vse podružnice na določbe pravilnika o stavkav, ki so v veljavi.

Konstatirane in sklepi plenuma z dne 17. in 18. avgusta 1935, ki je ta plenum sprejel, glase:

Življenjski standard naših delavcev.

1. Da obstoja velika neenakost v materialnem, socialnem in moralnem položaju delavcev, zaposlenih v kovinski industriji na severu in jugu države, neglede, če so zaposleni v industriji ali obrti.

2. Da realna delavska mezda zastaja daleč za fiziološkimi potrebami edinice, da ta ogroža konstitucijo delavcev, upropašča rodbino in degenerira rod, povzročujoč pogo-

steja obolenja in utrujenost delavca v najboljših letih, kar donaša veliko škodo ne samo delavcem, marveč tudi družbi kot celoti.

Razkrojne tendence in njih posledice.

3. Da ob vseh teh okoliščinah še dalje obstoja tendenca ob izgovarjanju na gospodarsko krizo v vrstah delodajalcev, ki poizkušajo uveljaviti nominalno in realno zniževanje delavskih mezd.

4. Da pod vplivom teh razmer nastajajo delavske stavke, ki imajo namen ohraniti dosedanje mezde in njih razmerje do fiziološkega minimuma.

Temeljito poznanje situacije.

Ugotavlja gorenje Centralni odbor SMRJ sklene:

1. Dolžnost centralne uprave in predsedništva zveze je, da izvede pismene izvedbe v položaju kovinskih delavcev v celi državi ter prejeti material obdela in sporoči potom zaupnikov ter v posebni publikaciji oblasti in široki javnosti.

2. Da se ohrani materialni položaj na severu, se mora posvetiti posebna pažnja organiziranju delavcev v drugih oblastih in akcijam za povzdigo njih ekonomskega položaja, da se s tem izbežne niveliranje položaja delavcev nizzdol in osigura na višji osnovi.

Fiziološki minimum kot temelj izboljševanja mezd.

3. Pridno proučevati gibanje gospodarskega življenja ter zlasti pri panogah, ki uživajo visoko carinsko zaščito in druge javne ugodnosti ter vsako povoljno priliko izrabiti za sistematično gibanje — angažujoč na njej najširšo javnost ter pristojne državne oblasti — za izboljšanje ekonomskega položaja delavcev.

4. Tako z lastno inicijativo kakor tudi potom forumov URSSJ-a zahtevati še dalje pri oblasti in v javnosti, da se s sprejemom posebnega zakona o minimalnih mezdah delavcem zagotovi fiziološki minimum ter zahtevati zlasti, da se neodvisno od zakona o minimalnih mezdah delavcem, zaposlenim v državnih podjetjih povišajo mezde, ravnaajo se po privalu, da naj bodo javne ustanove zgled privatnikom v praktičnem izvajanju ekonomske in socialne politike; da se pri razpisovanju licitacij javnih del potom javnih korporacij določijo minimalne mezde in kontrola, kako se plačujejo.

Voditi opravljene akcije.

5. Na spontane ustavitve dela, kadar hočejo delodajalci na dalje zniževati mezde, treba posebno paziti; proučiti njih stvarne vzroke ter če so opravljene, je priznati, materialno in moralno podpirati, staviti se jim na čelo ter je voditi, da se je obvarujejo pred zlonamernimi provokacijami, zlorabo in zavajanjem na slaba pota, katerih ni namen to.

6. Spontanim ustavitvam dela, ki se ne podreje vodstvu organizacije in niso disciplinirane, naj se ne daje ne moralna in ne materialna podpora. Vse okrožnice za zbiranje denarja za delavce ob ustavitvi dela, ki jih ni izdal odgovorni forum gibanja — za organe SMRJ sta to samo Centralna uprava in predsedstvo — je zavrniti in napotiti na redno pot.

Sklep o prosvetnem delu.

Centralni odbor SMRJ na plenarni seji 11. in 12. oktobra 1936 v Sarajevu konstatira, da je zvezi pristopilo veliko število novih članov. To članstvo ni zadostno izučeno o najtemeljnejših nalogah strokovnega gibanja. Da se novo došlo članstvo u-sposobi za naloge v strokovnem gibanju, Centralni odbor pozivlje izvršni odbor, da organizira sistematično delo. Konstatirajoč veliko potrebo na polju izobraževalnega dela centralni odbor pozdravlja sklep izvršnega odbora URSSJ-a, da hoče izobraževati delo v gibanju kot celini organizirati iz centrale in oblastnih odborov URSSJ-a. Centralni odbor priporoča svojemu izvršnemu odboru, da potom svojih podružnic prične s tem delom v sklopu krajevnih medstrokovnih odborov in kjer teh ni, naj to delo organizirajo same. Podrobna navodila o tem delu naj dostavi izvršni odbor SMRJ v sporazumu z organi URSSJ-a.

Nujno sodelovanje kovinarjev in rudarjev.

Centralni odbor SMRJ v soglasju z zvezo rudarjev za B. in H. konstatira, da je sodelovanje med kovinarjsko in rudarsko zvezo v naši deželi potrebno tako v organizatoričnih kakor v tarifnih vprašanjih. Ta skupnost je potrebna zaradi dejstva, da imamo v naši deželi znatno število delavcev v rudnikih železne in plemenite rude, ki organizatorično spadajo v sestav rudarske zveze, kakor tudi znatno število delavcev v topilnicah teh rud — ki organizatorično spadajo v sestav kovinarske zveze. Kakor rudarji, zaposleni pri kopanju železne in plemenite rude, tako tudi topilniški delavci, ki tope rudo, redovno delajo v istih podjetjih, neposredno povezani med seboj ter sledi iz tega dejstva tudi potreba sodelovanja med kovinarsko in rudarsko zvezo v svrhu izvedbe enakih tarifnih akcij v vseh podjetjih, ki opravljajo kopanje železne in plemenite rude ter topljenje rud ob enem. Centralni odbor SMRJ nalaga svojemu izvršnemu odboru, da sporazumno z zainteresiranimi zvezama in oblastnimi odbori URSSJ-a vprašanje tega sodelovanja temeljito prouči ter na najprimernejši način čim prej reši.

Položaj in naloge strokovnega gibanja

Sklepi izvršnega odbora URSSJ-a. Za red in disciplino v gibanju.

Izvršni odbor URSSJ-a je na svojih sejah v Beogradu od 4.—5. oktobra in v Zagrebu 14. septembra t. l. soglasno sklenil naslednje smernice:

1. Izvršni odbor URSSJ-a je ob sodelovanju predstavnika oblastnih odborov URSSJ-a razmotril o splošnem položaju delavcev in delavskega gibanja v državi. Izvršni odbor je s simpatijami spremljal poživljenje in krepitev delavskega gibanja na celi črti, ter živahno gibanje delavskih množic v svrhu dvigovanja svojega ekonomskega in kulturnega položaja. V sklenitvi velikega števila kolektivnih pogodb v vseh gospodarskih panogah vidi izvršni odbor URSSJ-a velik socialni napredek, ki ima velik pomen ne le za delavce nego tudi za vso družbo. Izvršni odbor URSSJ-a pozivlje vse svoje sestavne organizacije, vse svoje oblastne odbore, da z aktivnim delom med delavci store vse, da tekom leta dosežene pridobitve tako materialne kakor moralne očuvajo in jih povečajo.

2. Izvršni odbor URSSJ-a opozarja vse sestavne organizacije in oblastne odbore URSSJ-a na važ-

nost prosvetnega dela med delavci. Pozivlja jih, da po svojih podružnicah oziroma medstrokovnih odborih po vseh krajih organizirajo tako delo kot nujno potrebno. Centrala URSSJ-a je pripravljena podpreti v tem delu vse sestavne organizacije in oblastne odbore na priporočljiv način. Podrobna navodila o tem delu se določijo vsem organizacijam in oblastnim odborom.

3. Izvršni odbor URSSJ-a je z obžalovanjem ogotovil letos v celi vrsti tarifnih pogajanj več slučajev nediscipline, ki je škodovala interesom delavstva kakor tudi njih organizaciji. Med namerkantneje primere spadajo pojavi ob začetku gibanja stavbinskih delavcev v Beogradu in tekstilcev v Sloveniji. Izvršni odbor URSSJ-a pozivlje vse svoje sestavne organizacije, da v interesu delavcev, ki jih zastopajo, budno pazijo na disciplino in red v gibanju, ker je uspeh v tarifnih gibanjih mogoč samo ob disciplini in redu.

4. Izvršni odbor URSSJ-a je na podlagi poročil iz cele države konstatiral mnogoštevilne težkoče, ki prihajajo od raznih strani, da ovirajo razvoj in akcijo svobodnega de-

lavskega in nameščenskega strokovnega gibanja ter sklenil, da zbere o vseh pojavih podatke in obvesti o njih javnost ter da na pristojnem mestu posreduje za svobodo delovanja delavskega strokovnega gibanja.

5. Izvršni odbor URSSJ-a konstatira, da konec tega leta poteče mandat samouprav delavskih zbornic ter sklone, z ozirom na to okolnost opozoriti vse organizacije delavcev in nameščencev, da na svojih zborih in sejah zahtevajo izvedbo volitev v Delavske zbornice v vsej državi. V zvezi z zahtevo volitev samouprav Delavskih zbornic zahteva izvršni odbor tudi volitve za vse samouprave delavskega zavarovanja.

6. Izvršni odbor URSSJ-a z obžalovanjem konstatira, da minister socialne politike pri končni redakciji zakona v minimalnih dneh ni zahteval mišljenja ne delavskih organizacij ne Delavskih zbornic, čeprav je vprašanje dne (plače) vprašanje, ki se predvsem tiče delavca. Izvršni odbor zahteva, da se delavsko predstavništvo zasliši o tem.

Izvršni odbor URSSJ-a dalje naglašja neizbežno potrebo in nujnost uveljavljanja delavskega invalidskega zavarovanja na način, kakor so to zahtevale delavske in nameščenske organizacije ter njih predstavništva.

BELEŽKE

Plenarna seja Delavske zbornice

Koncem tekočega meseca (22. novembra) se bo vršila plenarna seja naše ljubljanske Delavske zbornice, na kateri se bo obravnaval predvsem obračun za lansko leto in proračun za prihodnje leto, katerega sedaj obravnavajo zbornični odseki in upravni odbor. Plenarni seji bo predložena tudi pragmatika za zbornično uradništvo, ki od ustanovitve sem ne more dobiti podpisa gospoda ministra za socialno politiko. Ker je to zadnja seja v triletni periodi zbornice in se bodo morale po obstoječem statutu vršiti v najkrajšem času volitve, bo predložen plenarni seji tudi predlog za spremembo onih določil volilnega reda, ki so se izkazala pri zadnjih volitvah za nepraktična. Upoštevala se bo pri tem tudi želja, izražena od mnogih strani, da se volitve čim bolj pocene.

Delavskim zbornicam strežejo, zlasti razne industrijske korporacije, zelo po življenju. Letos, dne 3. avgusta, je zopet predložila beograjska centrala industrijskih korporacij g. ministru predstavko, v kateri zlasti zahteva, naj se odredi Delavskim zbornicam, da se v raznih mezdnih sporih ne bodo smatrale za zastopnice delavcev, temveč za nevtralne posredovalke v sporu. Zahteva se tudi določbo, da delegati Delavskih zbornic ne smejo biti obenem odbor-niki ali funkcionarji v strokovnih organizacijah.

Če bi se vsem tem in takim željam ustreglo, potem bi zbornice res ne bile več zbornice, temveč posredovalni urad — limonada — ki bi nikomur ne koristile in nikomur škodovala. Kako se bo stvar z zbornicami dalje sukala, bomo imeli priliko na ta ali oni način primerno komentirati. Zaenkrat imamo v ljubljanski zbornici revizijsko komisijo in komisarja, ki imajo nalog raziskati dosedanje delovanje.

Rooseveltova zmaga

Začetkom tega meseca so se vršile v Ameriki predsedniške volitve, pri katerih Rooseveltova velikanška zmaga ni osupnila samo njegovih nasprotnikov, temveč je presenetila tudi njegove prijatelje. Celih 160 let ni zbral noben kandidat za sebe toliko glasov, kakor tokrat Roosevelt, ki je dobil 10 milijonov glasov več, kakor njegov protikandidat Landon. Od 48 zveznih držav, ki deligirajo vsaka po dva zastopnika v najvišji državni svet, je dobil Roosevelt večino v 44 državah in je s tem jasno, da je za njegove gospodarske reforme padla sedaj zadnja ovira. Vrhovni državni svet, ki mu je dosedaj krepko

ključoval in mu najvažnejše reforme in socialne zakone razveljavil, češ, da so protustavni, bo s to zmago temeljito spremenjen.

Roosevelt stopa sedaj v drugo in zadnjo dobo svojega štiriletnega predsednikovanja, ker po ameriški ustavi v tretjič ne sme več kandidirati. V prvi dobi se je mož krepko boril in objektivno povedano spasil ameriško gospodarstvo in državo pred popolnim krahom. Njegovo glavno načelo je bilo odpraviti brezposelnost s tem, da je z zakonom diktiral povišanje delavskih plač za približno 15%, na drugi strani pa pristikal na znižanje industrijskih proizvodov. S tem je hotel doseči na eni strani večjo kupno moč delavskih množic, na drugi strani jim pa čim bolj olajšati nabavo raznih potrebščin za njihovo pocenitvijo. Poleg tega je uvedel zakonito zavarovanje delavcev zoper bolezni in nezgode, ki ga Amerika do tedaj sploh ni poznala in zavarovanje zoper brezposelnost. Za ameriške gospodarske kroge je bilo to poseganje državne sile v zasebno gospodarstvo nekaj nezasišlanega, kjerkoli so mogli ti krogi kaj podirati, so to z vso vehemenco napravili in venomer dolžili Roosevelta, da je tajen socialist, levičar in celo boljševik. Pri tem so pav čisto kazali na njegovo soprogo, ki je, kakor znano, organizirana socialistka, ki je branila svoje prepričanje predno je bil mož izvoljen za predsednika, tudi javno na mnogih shodih in predavanjih. Nekateri listi so ji še celo zdaj po volitvah očitali, da ni oddala svojega glasu niti za svojega soproga, temveč je oddala svoj glas socialističnemu kandidatu. Stvar je sicer malo verjetna, kajti ponavadi soproge ne puste svojih mož kar radi nekih principov na cedilu, če so še tako zelo emancipirane, kakor Američanke. Če pa je resnica, je pa napravila to gotovo v zavesti, da moževa kandidatura tako dobro stoji, da izvolitev ne more ugroziti niti kandidat veleindustrije in velekapitala Landon, kaj še socialistični kandidat, ki je postavil svojo kandidaturu le radi štetja glasov in ki ni dobil nikoli več, kot sedanj, ki se je moral zadovoljiti s 3% od oddanih glasov.

Roosevelt ima sedaj priliko, da pokaže, če je res boljše vesti se v že obstoječo veliko stranko in najprvo njo prepojit s socialnim duhom in potem z njo socialno reformirati celo državo. Če se mu pa to ne bo posrečilo dokazati, bo pa v bodočnosti socialistični kandidat tisti, ki bo prestregel volilce na svojo kandidaturu. V volilni borbi Roosevelt ni prizanašal kapitalizmu; znana je tudi njegova krilatica, katero smo svoječasno priobčili tudi mi, ko je na svojem prvem volilnem shodu v letošnji kampanji podal zaobljubo pred stotisoči poslušalcev, da mora pomeniti leto 1936 začetek konca notranjega sovražnika ameriškega ljudstva, katerega je označil z imenom »kapitalizem«!

Nadaljnji razvoj ameriških razmer bo postal čim dalje bolj interesanten. Eno je pa že sedaj gotovo, da je svetovni fašizem zadobil z izvolitvijo Roosevelta klofuto, ki bo dolgo bolela. Da vidimo!

Preosnova španske vlade

Začetkom tekočega meseca se je izvršila preosnova španske vlade, v kateri sodelujejo prvič v španski zgodovini tudi anarhisti. Poleg sedmih socialnih demokratov, dveh komunistov, pet levičarskih meščanov sodelujejo tudi štirje anarhisti. Nekoliko kasno se je posrečilo pritegniti k enotnem nastopanju tudi anarhiste, kar bi nedvomno pojačilo udarno silo vlade, če bi se bilo pravčasno zgodilo. Mi smo že enkrat rekli, da za končno odločitev, kdo bo vladal španskemu ljudstvu, trenutni položaj na fontah ni tako zelo važen, kakor se splošno misli. Važno je, da je proti generalno fašističnim klikam vstal cel narod, vse ljudstvo. Trenotna vojaška premoč generalov je povsem razumljiva, saj vse življenje niso delali drugega, kakor študirali probleme, ljudstvo je pa moralo pridno de-

lati na polju, v tovarnah, delavnicah in rudnikih, da je preživelo sebe in njih; in ni imelo možnosti študirati vojaške tehnike.

Ni dvoma, da se bodo s časom tudi civilisti naučili vojskovanja. V Španiji je to nekoliko težje, ker ta država ni imela vpeljane splošne vojaške dolžnosti, pa večina ljudi niti puške ni znala rabiti, kaj še topov, tankov, min in sličnega orožja, s katerim so ga napadli njegovi zatajenci. Tudi postojanka, kakor je Madrid, predstavlja bolj moralno vrednoto, kakor stvarno, zato je, kakor smo rekli, vseeno, kjer fronte trenutno potekajo. Eno je pa gotovo, v Španiji se ne borita med seboj le dva notranja nasprotnika, oostrost borbe je v tem, da se v Španiji, zlasti na njenih obalah Sredozemskega morja križajo zunanje politični interesi velesil, ki so bolj ali manj prikriti, eni na strani upornikov, drugi na strani vlade.

Najbolj interesirana na izidu borbe v Španiji je Anglija, čeravno to najmanj kaže. Njena trdnjava Gibraltar in njena pot v Indijo skozi Sredozemsko morje sta živec, ki si ga ne sme pustiti prerezati tudi za ceno vojnega konflikta. Druga najbolj interesirana je Italija, ki se zaveda, da njeni računi z Anglijo v Abesiniji niso poravnani in da Anglija le glumi svojo mirnost, da pridobi na času, da se dovolj oboroži. Sto milijard dinarjev, ki jih bo požrl letošnji vojni proračun Anglije, gotovo ni namenjen za lov na indijske tigre in slone, zato bi

Italiji najbolj konveniralo, če bi mogla ustaviti Angleže že na vhodu v Sredozemsko morje, pri Belearskih otokih. Tudi Francija bi bila po zmagi fašistične Španije v hrbtu ogrožena in Nemci dobro računajo, ko hočejo ustvariti v Španiji fašistični režim, ki bo napadel Francijo v hrbtu, kadar bo morala ta, zvesta zavezniški pogodbi z Rusijo, marširati proti Nemčiji, če bi ta Rusijo napadla, za kar se očitno pripravlja. Rusija s svojimi pošiljatkami orožja Špancem ne brani samo principa nedotakljivosti ljudske vlade, temveč hoče zaščititi hrbet svoji francoski zavezniči za čase, ko jo bo potrebovala. Če Francija in Anglija na eni strani očitno ne pomagata Španski vladi, ko sta mnogo bolj interesirani, kakor Rusija, prihaja to odtod, ker nočeta s tem izzvati Italije in Nemčije, da bi tudi odkrito pomagale in neizbežno bi bilo, da bi vse štiri velesile treščile na španskih tleh ena ob drugo, kar bi bil neizbežen začetek svetovne vojne. Zato je ta vloga prepuščena na eni strani Rusiji, da pomaga vladi, ker nima niti z Nemčijo niti z Italijo skupnih mej in med njimi do tepeža sploh ni mogoče priti, na drugi strani so pa fašisti poslali v boj malo Portugalsko, ki javno pomaga upornikom, pa to tudi zato, ker nima z nikomur skupnih mej. V resnici pa ni niti ena teh držav nevtralna in je samo vprašanje časa, kdaj se bo to v vsej jasnosti pokazalo. Svetovni položaj ni rožnat, ker delajo fašistične države zavestno za vojno.

STROKOVNI VESTNIK

STAVBINCI

Stavbinci Jesenice. V nedeljo, dne 18. oktobra 1936. se je vršil v Delavskem domu na Savi ustanovni občni zbor naše podružnice na Jesenicah. Občnemu zboru sta prisostvovala tudi zastopnik podsaveza s. Tratar in predsednik S. M. R. J. podružnice Jesenice, kateri je pozdravil občni zbor in želel obilo uspeha. Občni zbor je otvoril s. Gubanc Franc, tajnik pripravljalnega odbora, kateri je podal tajniško poročilo in deloma predsedniško, ker je bil predsednik pripravljalnega odbora odsoten. S. Primožič Jože je podal kot začasni blagajnik blagajniško poročilo. K predsedniškemu poročilu je podal delni referat o preteklem delu s. Perko, kateri je bil od podsaveza pooblaščen, da je vodil pogajanja s podjetniki. Med drugim je omenil uspešno zaključena pogajanja za kolektivno pogodbo s podjetniki Jenko, Svetina in Regovec, katere so bile zaključene na bazi ljubljanskega sporazuma za večja mesta. Dalje je poročal o poteku velike naše borbe, katere nas je prisilila v stavko, in katero so tako nesramno zlomili plačanci drugih organizacij. Zahvalil se je vsem, ki so zvesto vztrajali preko vseh težav in žrtv v svoji organizaciji, kar je znamenje, da je to edina prava pot. S. Tratar nam je v kratkih besedah orisal osnutek kolektivne pogodbe, katero smo navzoči sprejeli z velikim navdušenjem. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Grohar Viktor, predsednik, Gubanc Franc, tajnik, Fende Stanko, blagajnik. Tudi v ostali odbor so bili izvoljeni najaktivnejši sodruzi, kar nam je poročstvo, da je podružnica v rokah ljudi, ki bodo tudi v bodoče delovali v korist članov in ostalega stavbinskega delavstva Jesenic in okolice. K zadnji točki občnega zbora, ibodoče delo nam je s. Perko predložil, kakšne naloge nas čakajo, predvsem glede priprav za uveljavljanje osnutka nove kolektivne pogodbe za leto 1937, katere naj bi bila enotna za celo Slovenijo. Dalje nas je pozival k izobrazbi in da se bomo udeleževali tečajev in predavanj, katere bo organiziral S. M. R. J., podružnica Jesenice. Končno je pozval navzoče naj se še trdneje oprimejo svoje organizacije, ker le tako bodo uspešne naše borbe. Udeležba bi bila boljša, ko ne bi bilo med delavstvom nepotrebnega strahu radi ostalih organizacij, ki sporazumno s podjetjem zaposlujejo samo delavce organizirane v njih vrstah. Toda kljub temu smo po zaključitvi občnega zbora stavbincev, ki je potekel v najlepši slogi, sprejeli več novih članov, kar je znak, da naša organizacija kljub vsem pritiskom raste in bo rastla do naše končne zmage. Družnost!

Jesenice. Ni res, da bi se bil v zadnji stavki stavbincev (g. Markovič, zaupnik NSZ na Jesenicah, udeleževal kot stavkovez ter potem, ko je bilo od stavkajočih stavbincev večje število zbranih, slednji peljal skozi Hrenovco, skozi stranska vrata v tovarno. Res pa je, da g. Markovič teh stavbincev nikamor ni peljal, zlasti ne skozi stranska vrata v tovarno. Uredništvo.

Nova javna dela v Ljubljani

Sedaj proti koncu letošnje sezone ni v Ljubljani opažati večjih novih privatnih zgradb. Vse večje na novo začete zgradbe kot: univerzitetna knjižnica, nov kirurški oddelek v splošni bolnici, prizidava Delavskega doma, kmetijsko kontrolno poslopje

in novo poslopje v umobolnici na Studencu pri Ljubljani, spadajo pod tako zvana javna dela.

Ta dela oddaja država odnosno banovina na podlagi državnega budžeta (proračuna), za katere določa delavske mezdne mnogo nižje, kot so običajno v privatnih gradbenih delih.

V letošnjem meznem gibanju smo stavbinci, organizirani v S. G. R. J. dosegli znatne uspehe, čeravno je bila naša organizacija šele v početku svojega delovanja. Nismo pa uspeli si priboriti to, da bi se delavske plače izenačile na javnih delih z onimi na privatnih delih.

Osnutek kolektivne pogodbe za l. 1937. je predložen vsem pomembnejšim gradbenim podjetnikom v Sloveniji. Sedaj je naša najvažnejša naloga ta, da uvrstimo našo organizacijo na znotraj in tudi na zunaj. Vsak zaveden stavbinski delavec, član S. G. R. J. mora delovati v tem pravcu, ako se hočemo uveljaviti v javnosti in povsod. Vse gradbeno delavstvo brez razlike svetovno-nazornega gledanja mora postati ena celota, ki bo dovolj odporna napram izkoriščanju od strani gradbenih podjetnikov.

Sodruzi gradbeni delavci! Oklenimo se svoje strokovne organizacije, katere se edina bori za izboljšanje življenjskih pogojev stavbinskih delavcev, ker je razredno borbena organizacija.

Pristopajmo in agitirajmo za njo.

Gradbeni delavci v Preserju.

Da je delo v kamnolomu težko, to mora vsak priznati in zato tudi nam ne more nihče očitati, da pretiravamo, če zahtevamo za tako težko delo tudi primerno plačilo, kar dosedaj nimamo in še nikdar nismo imeli.

Ne zahtevamo deset ali celo več tisočakov na mesec, kakor imajo nekateri gospodje, temveč le toliko, da bi se mogli vsaj skromno preživeti.

Plača, katero smo imeli pri nas v kamnolomu pred štirajm, t. j. Din 2.25 na uro, je za delavca v kamnolomu dejansko sramotna. S to plačo človek ne more živeti niti umreti. Kako celo naj vrši tako težko delo, katero se zahteva od njega. In čemu to izkoriščanje. Ali ni prav delavec tisti, ki gradi in ustvarja vse ugodje za druge.

V zadnjem meznem gibanju gradbenih delavcev so se naše plače nekoliko popravile, a vendar še zdaleka ne zadostujejo za človeka dostojno življenje. Zato gre naša borba naprej za dosegom onih pravic, ki jih nam nudi naravni zakon, t. j. vsak koristen član človeške družbe, mora imeti možnost dostojnega preživljanja.

Naše zahteve gredo za tem, da se v letu 1937. sklene kolektivna pogodba, s katero se nam zagotovo take plače, ki bodo zadostovale za popolno kritje naših potreb.

Zato sodruzi, kateri še niste organizirani, ne odlašajte. Stopite čimprej v delavsko razredno strokovno organizacijo SGRJ., potom katere si boste priborili boljše življenje.

Ljubljansko gradbeno podjetje Tönnies krši kolektivno pogodbo na vseh koncih in krajih. Na novem objektu v tovarni »Stora« v Ljubljani, plača delavce Din 3.25 namesto Din 3.50 na uro, ker ta dela spadajo pod višjo mezdno tarifo.

Toda to še ni vse. Zgodi se, da se kakšno orodje zgubi ali ga ponoči kdo vzame,

ker ni čuvaja. Zato obrabljeno orodje se odtegne delavcem pretirano visoka vsota.

Dne 17. oktobra, ko je bilo tu zaposlenih 30 delavcev, se je zgubila stara obrabljena lopata. Podjetje je vsakemu delavcu odtegnilo po Din 2 zanj, torej skupno Din 60, dočim stane nova lopata v trgovini največ Din 25. Mislimo, da ne bi bilo napačno, če bi se gotove instance pozanimale za to, kako se uporabljajo taki dohodki, kajti za eno obrabljeno lopato dobiti tri nove je pa že unikum.

Tako padajo na neorganizirano gradbeno delavstvo vedno novi udarci. Toda delavstvo se tudi pri nas pričinja zavedati. Do nedavno še neorganizirano pristopa v S. G. R. J., kjer bo v organizirani borbi odpravilo take in podobne šikane podjetja.

Na vsako stavbo zaupnika!

V Ljubljani so se v zadnjem času začela večja gradbena dela. Na nekaterih od teh še niso izvoljeni organizacijski zaupniki. Na teh zgradbah se grupirajo delavci iz drugih dokončanih stavb in tudi podeželski delavci, ki povečini niso organizirani. Ako se na teh delih ne izvoli takoj zaupnik, izgube člani kontakt z organizacijo, kar gotovo ne ostane prikrito delodajalcu, kateri to slabost takoj izkoristi. Pri nekaterih firmah, kjer delavstvo nima dobrega in odločnega zaupnika, se dogaja, da mora delavstvo začeti z delom namesto ob 7. uri jutraj, že 10 minut prej. Ob 13. uri ravnotako ter zvečer se zopet konča 10 minut ali celo četrt ure pozneje. Prvo mesto gre tu podjetju Mavrič in njegovemu polirju Dimcu pri gradnji novega poslopja v umobolnici na Studencu.

Pri nekem drugem podjetju, katerega ime bomo za danes še zamolčali, vlada zopet nered pri izplačevanju mezde ob sobotah. Z delom se konča ob 17. uri, a ob 18. uri delavec še vedno ni v posesti tistih borih dinarjev. In poleg tega nikakih plačilnih listkov ali kuvert, tako, da delavec niti ne ve, koliko se mu je za to ali ono odtegnilo. Ako se bo v bodoče to ponavljalo, bomo prišli na dan z imeni. Najboljša garancija, da se navedeni nedostatk pripravi ter vpelje red, je najtesnejša povezanost delavstva z svojo strokovno organizacijo potom delavskih zaupnikov na vseh zgradbah.

Upravni odbor podsaveza sporoča: Večkrat se dogode slučaj, da je organizacijski funkcionar odnosno zaupnik od strani podjetja preganjan ali celo brez zakonitega odpovednega roka od dela odpuščen. V takem slučaju mora prizadeti brez odlaganja obvestiti organizacijo in zahtevati intervencijo. Kadar pa je intervencija že v teku, ne sme dotični zaupnik ali kdorkoli, za kogar se interverira, iti svojo pot ter istočasno iskati zadoščenja na sodišču. Šele ko se pokaže, da se z direktno intervencijo na prvo mesto, t. j. obratno pisarno ni dosegel zadovoljiv uspeh, je na mestu drugi način postopanja.

V nobenem slučaju pa ni dopustljivo, da prizadeti čaka kar po cele tedne predno prijavi zadevo svoji organizaciji, kakor se je to dogodilo v neki podeželski podružnici S. G. R. J.

Isto velja tudi za sporočila podružnic podsavezni upravi.

Kratke beležke.

Ustanovni občni zbori podružnic SGRJ, so se letos vršili v sledečih krajih: v Boštanju ob Savi, v Kranju, v Mariboru, v Ptuj, v Celju, v Škofji Loki ter na Jesenicah.

Pripravljalni odbori za ustanovitev podružnic delujejo: v Novem mestu, v Preserju ter v Ločah pri Poljčanah.

Podjetje Ing. Dukič in drug je napovedalo znižanje plač po 31. dec. 1936 na ono višino, kjer so bile pred stavko. Podjetje navaja, da mu je letošnje povišanje med pri gradnji železnice Št. Janž-Sevnica povzročilo 900.000 Din škode. (A koliko smo mi stavbinci utrpeli škode tekom zadnjih let?).

Za dela pri regulaciji Ljubljance je podjetje Ing. Dukič in drug dobavilo nekaj rudarjev iz Zagorja. Ker so ta dela zelo mokra, je podjetje tem polbosim revežem obljubilo gumijaste čevlje, ali — teorija je eno — praksa drugo.

Opozorilo. Zadnji čas se pojavlja med delavci mnogo agentov, ki nabirajo člane za Jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbora«. Ti agenti se poslužujejo vseh mogočih sredstev, da bi jim delavstvo nasledlo.

Opozorjamo delavstvo, da je ta organizacija popolnoma fašistična ter ima namen, da organizira fašistični režim. Svarimo delavstvo, da naj nikar ne naseda tem agentom, povejte jim v obraz, da delavci nečemo fašistov, nočemo fašističnega režima. Ako ima ta zmešana skupina teh ljudi toliko denarja, naj ga da v bolj koristne namene.

Sodruzi delavci! Naša borba je proti fašizmu, pa naj bo ta v kakršnikoli obliki. Delavstvo se bori za **demokracijo** proti fašizmu!

ŽIVILCI

V Splitu je 6. t. m. izbruhnila stavka pekovskih pomočnikov, zato ne potujte tja. Pekci v Ljubljani so imeli paritetne komiseje sejo (predstavniki mojstrov in pomočnikov) in so storili važne zaključke.

Tudi je naknadno še nekaj mojstrov podpisalo kolektivno pogodbo, tako, da jih je ostalo le še 5, ki imajo za podpisati. Paritetna komisija dela na tem, da tudi teh 5 podpiše. Ostali zaključki, ki jih je storila paritetna komisija, pa bodo v kratkem vidni in — občutljivi...

Pekci na Jesenicah so domalega že vsi organizirani, tudi Kranj jim sledi in je upati, da bodo skoraj vsi v naših vrstah.

Uredba o prepovedi nočnega dela in nedeljskega počitka stopi v kratkem v veljavo — pripravimo se!

Peki v Celju se dramajo, vendar pa jim poskuša nekdanji ljubljanski Koren mešati štrno, v katero pa se bo sam zapletel...

Peki v Mariboru so menda že izvojevali kolektivno pogodbo in upamo, da je boljša od ljubljanske...

Podružnica v Ljubljani opozarja vse brezposelne peke, da se javijo v org. pisarni v svrhu kontrole in eventualne zaposlitve... Zaposlene pekove pomočnike, ki so v zaostanku s članarino opominjamo, da jo poravnajo, sicer jih bomo po imenu navedli v našem časopisu...

Mesarji v Ljubljani naj bi se nekoliko več zanimali za svoje interese in pa za mesečne sestanke, sicer bodo zadremali, z njimi vred pa tudi njihove že itak male pridobitve...

Mesarji na Jesenicah kažejo vzor mesarske organizacije. Dne 8. t. m. so imeli sestanek in se ga udeležili 100%. Dela se na skorajšnji izvedbi nedeljskega počitka, katerega jim je celo ban obljubil, zavlačuje pa ga neka nevidna oseba na banovini, ki pa jo bomo skoraj izsledili...

Mesarji v Celju tudi kažejo znake zavednosti in so deloma že vsi organizirani. Priporoča se jim, da gredo na delo in organizirajo še vse, ki stoje izven organizacije, pritegnite pa naj tudi vso celjsko okolico.

Tudi mesarjem v Kranju bi ne škodovalo, da, se bi prav prijateljski prišli s ponudeno roko vseh organiziranih mesarskih pomočnikov in jim sopomagali v borbi za nedeljski počitek, za kolektivno pogodbo itd. Torej, vpišite se v živilsko organizacijo, ki že dela tudi za Vas, ki stojite še ob strani in otežujete naše delo — delo v korist vsega živilskega delavstva. Tome.

Peki Celje. Trezno misleči pekovski pomočniki se čudijo akciji, katero je začel voditi g. Koren Alfonz, pek. pomočnik, dobro poznata osebnost ne le ljubljanski podružnici Sav. živ. rad., ampak tudi vsem takrat brezposelnim pekovskim pomočnikom, katerim je bilo namenjeno za božičnico nekaj skromnih prispevkov, zaposlenih. S svojim pajdašem, s katerim je pobiral, sta si delila vse, kar sta nabrala lepo bratski, pozabila sta pa popolnoma na svoje sotrpinke, kateri so nestrpno pričakovali božičnega večera, da se vsaj enkrat pošteno nastitijo. Zastonj je bilo njihovo pričakovanje. Hudič je prišel in je premotil človeka ter z njim pohajkaval, dokler ni zmanjkalo poslednje pare. Tako je bilo v Ljubljani.

Sedaj v Celju pa se je pripravil na udarec, ni nam pa še znano ali misli na mesec ali mogle. Pod zaščito jug. strok. zveze organizira celjske pekove pomočnike ter jim pripoveduje bajke in razširja neresnične vesti o naši podružnici, za kar bo pa dajal še odgovor na merodajnem mestu.

Čudimo se pekovskim pomočnikom, da verujejo v zmago g. Korena nad pekovskimi mojstri, katera bo baje skoro.

K vsemu temu pa moramo res čestitati vodstvu Jug. strok. zveze na pridobitvi takih krščanskih funkcionarjev.

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Vevče. Kakor smo že zadnjič poročali, so Združene papirnice d. d. Vevče, odgovorile svojemu delavstvu kolektivno pogodbo na tri mesečni odpovedni rok, ki poteče dne 30. novembra 1936. Istočasno so zastopniki podjetja izjavili svoje pripravljenost se razgovarjati za sklenitev nove pogodbe in sicer naj bi se razgovori vršili dvakrat tedensko, kar je delavstvo tudi sprejelo, vendar pa je stavilo tudi svoje predloge za pospešitev cele zadeve, da ne bi stalo cele tri mesece v nejasnosti. Ti predlogi pa so naleteli na odpor pri podjetju, izgovarjajoč se na tehnične zapreke, ki še bodo nastopile. V teh tehničnih težkočah je pa bila skrita vsa zavlačevalna taktika podjetja, ki se je pozneje tudi pokazala.

Vse to pa je delavstvo kaj kmalu spoznalo ter o tem tudi že spregovorilo na enem izmed svojih sestankov, iz česar pa se je rodilo to, da je prevzela vodstvo pogajanj, sporazumno s prizadetimi kr. banška uprava pod vodstvom g. inspektorja ing. Gorjanca.

Delavstvo misleč, da bo s tem kaj pridobilo na čim prejšnji ureditvi razmer, se je kruto prevaralo, kajti od 1. septembra pa do danes je poteklo dva in pol meseca in po predlogu podjetja, da se vršijo pogajanja dvakrat tedensko, se je vršilo vsega skupaj do sedaj recit in piši (9) devet pogajanj in sicer (6) šest na Vevčah, (3) tri pa v Ljubljani v zbornici za TOI.

Rezultat razgovorov je zelo malenkosten, kajti še vedno smo pri splošnih dohodkih, to je pri ureditvi odnošajev med prizadetimi in še tu je ostalo več spornih vprašanj neresenih, to se pravi, prepuščenih usodi časa, na ljubo in korist podjetja.

Nismo se še nič dotaknili kategorizacije, ne mezdnih tarif, niti akordnih in premijskih postavk, ne stanovanjskega vprašanja, na ureditev še čaka pokojninski sklad in delovni red, ni še rešeno vprašanje redukcij, ki je v zvezi z racionalizacijo obra-

ta. Po izjavi zastopnika podjetja bo tu prešlo 50—60, predvsem doslužnih delavcev, svoje plačilo za dolgoletno zvesto službovanje pri podjetju, to je delavsko knjižico in pa odprto pot v široki svet, predvsem pa v socialne ustanove in občine, ki so kar založene z denarjem in z odprtimi rokami sprejmejo vsakega novo došlega.

Taki in podobni rezultati so privedli delavstvo do tega, da sklicuje za dne 8. nov. sestanek vsega delavstva, na katerem se bo odločalo o nadaljnjih korakih borbe, ki se mu jo vsiljuje. Jasno je, da bo stopila borba s tem v novo fazo, ki naj privede do končnega zaključka.

Za enkrat naj bo dovolj slovenski javnosti predvsem pa čitateljem »Slov. Naroda«, ki je že pretečeni mesec zapisal, da so pogajanja Vevških papirnicarjev pred zaključkom. Sodbo pa prepuščamo čitateljem.

Prav za prav pa imamo še mnogo za povedati o dogodkih v obratu in okolici, vendar pa, — rajši nič, ker potem bi se pa zopet našel kakšen idealen pisatelj, navdahnjen z alkoholom, da bi zapisal v kak čislav slovenski dnevnik ali tednik, da je to samo komunistično rovanje ali pa poslednji vzdihljaji nesrečne ljubezni, vsled konkurence sposobnejših, kakor da se vsem drugim cedi med in mleko in menda najbolj v tej nesrečni Vevški dolini. Do svidenja! Vevčan.

RUDARJI

Glasom določbe čl. 6 kolektivne pogodbe za rudarje Trboveljske premo. družbe, so se v času od 1. do 15. oktobra t. l. vršile na posameznih rudnikih TPD obratne razprave radi revizije neodgovarjajočih akordnih postavk pri tesarstvu in drugih vzdrževalnih delih. Za te razprave so se sicer zaupniki II. skupine dobro pripravili in so bili stavljeni predlogi vseskozi stvarni. Na drugi strani se je pa tudi družba dobro pripravila in poskrbela, da jo ta revizija ne bo preveč v živo zadela. Pristala je sicer na gotove spremembe pri raznih postavkah, kar pa še daleč ne daje jamstva, da bo res vsak rudar moral priti na svoj zaslužek.

Vendar krivično bi bilo, če bi tem razpravam ne priznali gotov uspeh. In sicer prvič iz razloga, ker so tu delavski zaupniki natančno dokazali družbi, kje delavstvo v svojem akordu najmanj zasluži. Drugič pa, da se družba v bodoče ne bo mogla izgovarjati, če bo tu ali tam primorana še doplačati do višine temeljne mezd, češ saj akordne postavke odgovarjajo.

Te nove akordne postavke so stopile v veljavo s 15. oktobrom t. l. Poskrbljeno je, da bodo te nove izpolnjene akordne tabele izobešene na vidnem mestu, tako da bo vsak delavec dobil vpogled v nje. Za delavstvo je sedaj važno, da se zato zani- ma in kjer se mogoče pojavi neupoštevanje ali kakšni drugi nedostatki, da javi to takoj zaupnikom in pa svoji organizaciji.

Zaposlenost v rudnikih. Za letošnje predzimsko sezono se mora priznati, da se je konjunktura v naših rudnikih precej dvignila. Trboveljska prem. družba je svoje zaloge čisto spraznila in rudarji so večinoma polno zaposleni. To velja tudi za državne in ostale privatne rudnike. To je sedaj prvo zboljšanje konjunktura v naši premogovni industriji od leta 1931. Želeži bi bilo, da bi to zboljšanje ne bilo samo sezonsko, temveč trajno. Ker če vzamemo, da si rudarji v teku zadnjih 5 let niso mogli nabaviti ne obleke, ne obutve in drugih potrebnih reči, je naravno, da bi sedaj rabili več let polne zaposlitve ob primer- nem zaslužku, da bi si vsaj nekoliko gospodarsko opomogli.

Več odločnosti! Če je kdaj bila borba delavca za njegov obstoj težka, je gotovo danes še težja. To vidimo zlasti pri naših rudarjih. Tu ne pride samo vprašanje naporenega dela in zaslužka v pošten, temveč tudi v veliki meri odvisnost delavca od podjetij. V prejšnjih časih je ime tudi delavcev priliko, da si je delo in gospodarja menjal. Ali če pa ravno to ni bil slučaj, se je vendar čutil bolj varnega v stalnosti svoje zaposlitve, ker je bilo povpraševanje po delovni sili večje.

Danes je pa v tem oziru ravno obratno. Ne samo da zaslužek rudarjev vsled večletnega praznovanja šihov ne zadošča niti za najpotrebnejše, pride še k temu strah radi nesigurnosti še tiste skromne zaposlitve, ki jo ima. To sta dva dejstva, ki naše rudarje danes gospodarsko in živčno ubijata. Teža se pa prav dobro zaveda tu, di podjetnik sam. Zato zna vedno po svojih podrejenih organih postopati tako, da to delavce čuti. Ta čut izražen v strahu pred redukcijo je tista sila, ki ubija v delavcu še tisto malo odpornosti, ki mu je potrebna v borbi za njegov obstoj.

Tisti, ki ima danes priliko se baviti praktično z socialnim vprašanjem rudarskega delavstva, vidi to najbolje. Vzemimo da ne trdimo, da so rudarski podjetniki v tem oziru najslabši. Ne. Zakaj, za nad 90% večine rudarjev imamo danes sklenjene kolektivne pogodbe, po katerih je delovno in mezno razmerje med delavstvom in podjetjem vsaj pismeno urejeno. Povdarjamo pismeno. Zakaj mi dobro vemo, da je od zapisane besede in do dejanske izvršbe še vedno dolga pot. Zato imamo dokaze v rokah iz preteklosti in sedanjosti, da se določbe kolektivnih pogodb krše, kjer se le more.

Pa bo rekel nekdo, zakaj se pa to dogaja? Odgovor na to je čisto lahek. Vsak podjetnik ima interes na tem, da pri produkciji čimveč dobička dobi. In delavec pa zopet, da čimveč zasluži. Tukaj je sedaj

konec tiste lepe harmonije med Delom in Kapitalom in o kateri znajo tako lepo govoriti tisti, ki je v praksi sami nikdar preizkusili niso. Podjetnik bo s svoje strani vedno poskušal pogodbo kršiti, na drugi strani pa pride delavec, ki bi jo moral v svoj prid braniti. Pri tem pa pride do popolnega izraza tistega čuta pri delavcu, ki se mu pravi strah radi odvisnosti od podjetja in katerega se mu je skozi leta in leta v mozem in kri vbrizgavalo.

Ce sedaj delavec molči, se pogodba krši in njemu se dela krivica. Če ima pa pogum, da se na njo sklicuje, potem pa kmalu postane v očeh predpostavljene za nergača, mnogokrat celo hujskača, ki zastuplja ostalo delavstvo in na ta način kviri podjetniške interese. Tak delavec postane potem zaznamovan in pri prvi priliki sfrči na ceto. Radi tega se še danes vrši mnogo krivic nad rudarji, ki si jih pa ne upajo povedati iz strahu pred — redukcijami. K temu pa še pride denuncijantstvo, ki je tudi med rudarji precej razširjeno.

Iz vsega tega sledi, da tudi najboljša kolektivna pogodba nič ne velja, če si ni delavec sam ustvaril predpogoje, da je v stanju, da brani kar je njegovo. Zato mu je pi nujno potrebno prepričanje, da kot posameznik navezan na sam svojo osebnost v tej borbi gotovo podleže. Potrebno mu je spoznanje, da le v skupnosti z ostalimi delavci je ta borba mogoča. To skupnost pa tvori njegova **razredna strokovna organizacija**. V tej organizaciji si mora vezbati svoj razum in značaj za usposabljanje v borbi za doseg svojih pravic. V tej organizacijski povezanosti pa mora tudi skušati v sebi uničiti strah pred preveliko odvisnostjo od podjetja. Dokopati se mora do spoznanja, da niso podjetniki investirali milijonska premoženja v svoja podjetja radi same milostne zaposlitve delavstva, temveč predvsem radi tega, ker se tu v vloženi kapital skozi delo žuljavih rok delavstva najbolj plodonosno množi. Zato sta v današnji družbi Delo in Kapital eden od drugega odvisna in bi morala biti tudi enakovredna. Zato je zelo poгрešno, če se delavec sam smatra za manjvrednega.

To zavest in spoznanje bi morali imeti vsi rudarji in šele potem bi dobili v sebi tudi tisto **odločnost**, ki jim je v borbi za njihov obstoj nujno potrebna. Zato jim je pa predvsem potrebno več čuta za skupno solidarnost in mnogo več poštrevnosti za svojo razredno strokovno organizacijo in še več izobrazbe in zopet izobrazbe.

STROJNIKI

Akcija za organiziranje strojnikov in kurjačev v svojo zvezo prav lepo napreduje. Imamo že okraje, kjer so strojniki in kurjači 100% organizirani in niso predaja čijo kočevski in notranjski kolegi. Tudi mariborski in zasavski kraji so v razveseljivem razmahu. V rudarskih revirjih gre naša akcija za tem, da združimo drobce naših kolegov, kateri so bili do sedaj raztreseni na vse plati ter brez pomena, v mogočno falango skupnosti za svoje življenjske pravice. Tudi strojniki in kurjači na jugu so se začeli gibati, tako poroča naša centrala iz Beograda. Torej napredujemo na celi črti. Kolegi, gre se za našo čast in naš obstoj!

Glasno kličemo vsem merodajnim faktorjem: nič več ne bomo dopustili kršitve pravilnikov pri parnih napravah ter gaženje socialnopolitične zakonodaje. Proč z inozemskimi strojniki in zaposlite domače kvalificirane moči! Mi imamo dovolj na razpolago in so zmogni voditi samostojno parne obrate. Ven z državnimi upokojenci iz privatnih služb, kateri imajo preko Din 1000 mesečne pokojnine! Ti odjedajo kruh brezposelnim mlajšim kolegom. Kdor ne more več v državni službi opravljati svojega posla, tudi v privatni službi ne more biti zmožen. Sem z pokojninskimi zavaranjem strojnikov, tudi mi smo ljudje in hočemo na jesen svojega življenja košček zaslužene kruha, ker nočemo poginiti kakor hlapci Jerneji. Vse kolege pa prosimo, naj gredo na delo za 100% organiziranje strojnikov in kurjačev vse naše države. Kolikor bomo močni, toliko bomo dosegli pravic. — Kolegi naprej!

Člani sekcije pozor!

Stojimo pred zaključkom reorganizacije naše zveze. Dolžnost članov je, da redno vrše svoje dolžnosti do organizacije. Red mora biti tudi pri članstvu. Naša zveza ima velike naloge, katere bode pričela takoj uveljavljati, kakor hitro bodo vsi strojniki in kurjači res pravi člani svoje zveze.

Sekcija strojnikov Ljubljana.

LESNI DELAVCI

Zadnja leta preživlja lesno delavstvo udarec za udarcem, po veliki krivdi naših gospodov tako imenovanih gospodarstvenikov. Trgovina lesa je zadnja leta padla skoro na ničlo. Delavstvo notranjskih gozdov tava okoli kakor čreda sestradanih volkov. Nikjer dela, nikjer zaslužka! Vprašamo se, kam naj to privede? Zakaj nezadovoljstvo sejati, če pa je vsega v izobilju? To je gorje, trikrat gorje, če mora delavec, ko je zaposlen stradati in propadati.

Ce pogledamo samo v eno podjetje, ki je v tem notranjskem kotu, se nam pokaže slika groze ter se mora človek vprašati, če je to v današnjem času mogoče. V tem podjetju, ki se razvija v velik industrijski obrat, je zaposleno precejšnje število delavcev. Med temi so tudi mladoletni delavci in delavke in to skoro bi rekel, šolski otroci.

Saj dela pri odprtem stroju, cirkularni 14letni fant, to pa ne samo podnevi, temveč tudi ponoči, kjer se delo vrši v izmenah, plača pa je Din 1.50 na uro. Delavke, ki delajo v akordu, zaslužijo na dan po Din 8, srečne so one, ki pridejo na Din 14. Podjetnik je izjavil, da bo vse one delavce, ki so stari nad 20 let odpustil ter jih nadomestil z otroci za nižjo mezd.

Tu bi vprašali nadzorno oblast, ali je sploh pregledala to podjetje in kdaj? Ali je podjetje, ki zaposluje nad sto delavcev, zadostilo predpisom zakona o zaščiti delavstva? Ali je bilo pravilno prijavljeno čezurno delo po predpisih Z. O. D.?

Lahko se vozi gospod podjetnik v inozemstvo in na letovišče, da si krepki živce. Kam pa naj gredo delavci? Saj izgledajo kot živi okostnjaki, fant ali dekle pri 18 letih, ki je v razvoju, pade v žrelo tuberkulozi. Podjetnik pravi, da je nastalo za celo okolico blagostanje, seveda zato, ker delavci dnevno zaslužijo od 8 do 14 Din. — Srečni delavci, ki imajo tako blagostanje? **Opazovalec.**

Lesni delavci v Litiji in bližnji okolici so se počeli gibati, ker jih razmere silijo v to. Uvideli so, da so popolnoma brez vsake pomoči od povsod, zato so sklenili, da se organizirajo in skupno bore z ostalimi lesnimi sotrpini. Že par mesecev so se pripravljali na to, in to nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor, ki je bil v prav lepem številu posečen.

Hodili so tudi drugi gospodje, in skušali delavstvo begati, češ, da smo brezveščci, boljševiki itd. Mi pa smo se kljub temu odločili, da gremo v socialistično organizacijo, ker smo prepričani, da le potem ne se bo naš položaj izboljšal. Zavedamo se izreka, da nihče nam ne da odrešenja, ne carji, kralji in ne bod, — odrešenje naše je delo naših lastnih rok.

Razmere po delavnicah so zelo neurejene, treba bo mnogo dela, da se napravi red. Po nekih delavnicah se ne ve o nobenih predpisih, tu se dela kakor gospod hoče, gospod se dosti ne zanima, da bi se uvelred po delavnicah, bolj vseh mu je politika. No pa mi delavci mu to prav iz srca privoščimo, samo naj nam da to, kar je treba.

Sodr. Bricelj je orisal položaj lesnega delavstva v dravski banovini. Morda se v nobeni drugi stroki tako ne gazi socialna zakonodaja kot le v lesni. Vsi podjetniki silno tarnajo o krizi, na drugi strani pa vidimo, da jim to celo koristi. Delavci se vse premalo zavedajo svojega položaja, mnogo bo treba vzgojnega dela. Člani, ki so v lepem številu pristopili, naj bodo res člani, ne da so samo na papirju, taki člani nič ne koristijo. Vsakdo naj se zaveda, da je treba aktivno delovati v organizaciji.

Odbor, ki je bil izvoljen, nam daje garancijo, da bo podružnica vršila svojo nalogu, saj so bili izvoljeni najboljši sodrugi. Predsednik je Žužek Franc, nadalje so bili izvoljeni še: Krlhkar Maks, Mumelj Martin, Kos Martin, Drčar Ivan, Stritar Ivan, Možina Jože, Brlot Ludvik, Čoš Tone, Bitenc Tone. Odbor si je dal nalogo, da bo z sorodno strokovno organizacijo stopil v stike glede predavanj za bodočo sezono. Vse lesne delavce pa pozivamo, da stopijo v Zvezo lesnih delavcev Jugoslavije, da si potem nje skušamo izboljšati naše mizerno stanje. **Opazovalec.**

PREKLIC.

Podpisani preklicujem besede »komunist«, ki sem jih rabil napram članom Zveze lesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije, podružnica v Borovnici ter se obenem zahvaljujem, da so odstopili od tožbe.

Matija Turšič, l. r.

mizarski pomočnik

Borovnica, dne 8. nov. 1936.

Pozor Jesenice in Javorniki!

Predno kupite blago za obleko, se prepričajte, kaj kupite, ker dobite na 6 mes. odplačevanje angleško, češko in domače blago po konkurenčnih cenah.

Javite po dopisnici svoj naslov in Vas potnik obišče z zvorci na domu.

Anglo tekstil

Mulej Franc, zast. in kom. prodaja
Jesenice - Fužine

ADRIA
PRAŠEK JE BOLJŠI!

INDUSTRIJA PERILA IN OBLEK

»TRIGLAV«

LJUBLJANA, Stari trg 2 in na vogalu

Pod Tranco 1 ter Kolodvorska ul. 8

Velika tovarniška zaloga sukna, kamgarinov, hlači, ne, kotenine, oksforta, frenta in popelina iz prvotnih angleških, čeških in tuzemskih tovarn. Obleke vrstnih angleških, čeških in tuzemskih tovarn. Obleke in perilo se izvršuje tudi po meri po najnovejši fažoni in najuljši ceni. Delavci, ako hočete res dobro in poceni obleči sebe in svojo družino, obiščite zgoraj navedene trgovske prostore. Se priporoča

JOSIP OLUP.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!